

- sklepu zemljiško-odveznega zaklada za l. 1887. (k prilogi 19.)
7. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem sklepu zemljiško-odveznega zaklada za leto 1887. in o razkazu skupne imovine koncem l. 1887. (k pril. 44)
 8. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnjah županstev v Gorjah in Breznici gledé podpore za uravnavo Savskih bregov med Bregom in Zaspim.
 9. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji občine Velike Poljane zavolj podpore za napravo vodotoka.
 10. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji okrajno-cestnega odbora Novomeškega zavolj podpore za cestne potrebščine.
 11. Ustno poročilo upravnega odseka glede dovoljenja doklad za okrajne ceste (k prilogi 53.)

Šolske stvari.

Kako more šola v otrocih buditi in gojiti čustvo domoljubja in nagnenje do vladarja?

(Konec.)

Posebno dober pripomoček pa je petje in memoriranje; zadnje naj se izbera iz kratkih pesmic ali iz kratkih berilnih vaj, ki hvalijo slavnega, mogočnega vladarja, njegovo rodovino ali njegove prednike, ali pa milo našo širjo in ožjo domovino. Vsakdo je uže poskusil, kako globoko v srce seže lepa pesem, naj si jo kedo poje ali pa deklamuje; njeni utis je večkrat neizbrisljiv. Hvala našim vrlim pesnikom! takih pesmic se nam ne manjka. Nad vsemi pa stoji v prvi vrsti „Cesarska pesem“ in potem sledi vrsta drugih, ki so jako prilične pri otrocih prvotne nežne občutke do očetnjave vzbujati.

Veliko je prilik, naučene pesmice uporabiti; kajti tu in tam se kaže prilika otrokom, kako veselico napraviti. V prvi vrsti se praznuje rojstveni dan našega presvitlega cesarja Franca Josipa I., ravno tako tudi god Njihnih Veličanstev. Pa še druge slavnosti se obhajajo, kakor letos slavnost 40letnega vladanja konec šolskega leta itd. Pri tej priliki naj bi se šolska mladina obdarovala z knjižico „Naš cesar.“ Da se pri takih prilikah srca nežnih otrok napolnujejo z blagimi občutki, ni treba dvomiti; in da so ti občutki skoraj za celo življenje stalni, je tudi gotovo. Saj se tudi mi radi spominjamo takih slavnosti iz otroških let in gotovo se ob takih trenutkih tudi z ljubeznijo spominjamo očeta naše skupne domovine. Toraj naj učitelj take prilicnosti nikdar ne puste nevpornost, temveč naj se z vso močjo prizadeva take dni, kolikor mogoče, slovesno obhajati.

Tu in tam je prilika, da ima učitelj otroškeje starosti primeren govor, in to naj stori pri zgoraj omenjenih slavnostih. Vsakdo ve, kaj zamore govor! Solzne oči in

ginjena srca so večinoma uspeh dobrega govora. Seve, da naj bode govor otrokom primeren, živ, razumljiv in naj obravnava primerno snov.

Sedaj se pa ozrimo na drugi del, namrač: na ljubezen do domovine. Učitelj ima ravno te pripomočke, kakor pri vzbujanji in gojenji ljubezni do vladarja. Na čelu stoji zemljepis. Otroci morajo vedeti, kakošna je naša domovina, oziroma na velikost, plodovitost, na industrijo, prebivalce itd. Ako otroci domovine ne poznajo, jo tudi ljubili ne bodo. Posebno pa je treba, da se vadijo in dobro znajo materni jezik. Ako se učitelj potrudi, da otroke dobro nauči slovenščine, ako jih prepriča o lepoti domačega jezika, o njegovi ravnopravnosti z družimi jeziki, morda v poznejših letih ne bode srečeval tu in tam mladeniča ali moža, kateri se sramuje, da je slovenske matere sin.

Slednjič je pa še omeniti, da vse navedene pripomočke, kakor sploh vse delovanje učenikovo naj se bazira na moralo. Podlaga vsega delovanja učiteljevega naj bode morala. To se pravi, da naj se podučevanje v šoli bazira in nazaj napeljuje na pravila verouka. Verouk naj bode tedaj učitelju izdaten pripomoček pri vzgoji šolske mladine, kajti brez verouka bi bila šolska mladina podobna čredi brez pastirja.

Verouk je otrokom komentar ali vodilo za celo življenje in on najpred blaži človeško srce. Vidimo tedaj, da imajo učitelji verouka izdaten upliv na mladino, in da naj hodita učitelj verouka in učitelj posvetnih predmetov vedno lepo složno, roka v roko. Taka šola bode gotovo izobrazila dobre narodnjake, kateri spoštujejo vladarja, narod in domovino.

Na zadnje pa še omenim, da mora učitelj sam tudi one občutke imeti, katere hoče v otroških srcih vzbujati in gojiti. Bodi tedaj sam narodnjak, ljubi vladarja, bodi mu zvest, ljubi matni jezik, čislaj narod in domovino in ne boče ti srce drugače velevale, kakor iz otrok to vzgojiti, kar si sam. Ne sramuj se slovenščine in tudi tvoji učenci se je ne bodo sramovali; saj je vsakemu znano, kaj premore dober, spodbuden izgled.

K sklepu pa vskliknem iz srca:

Živi cesar! Živela domovina!

(Govoril pri okrajni učiteljski konferenci v Ljubljani dne 17. julija t. l. gospod učitelj J. Marn).

Naši dopisi.

Iz Železnikov, 4. okt. (Obhajanje 40letnice Njegovega c. kr. apost. Veličanstva Franc Jožefa I.) Leto 1888. ostalo bo brezdvomno v zgodovini vseh avstrijskih narodov dotlej, dokler se bodo šteli časi, zaznamovano pod častnim naslovom: „Cesarja Franc Jožefa I. slavnostno leto. In da bode zlasti naš slovenski narod k temu častnemu naslovu mnogo pripomogel, mislimo, da mu tega oporekati ne bodo mogli tudi njegovi največji

sovražniki. Kdor tega ne verjame, le naj vzame v roke razne slovenske časnike, v katerih je za brati neprestano dovolj popisov, kako posamezna mesta, trgi, občine, društva itd. obhajajo cesarske slavnosti. Tudi naša občina v tem ni hotla in mogla zaostati. Že v odborovej seji od 13. julija je bilo sklenjeno, naj se cesarska slavnost pri nas vrši 4. okt. kot v Ime-dan presvitlega Cesarja in Vladarja Franc Jožefa I. V seji 24. septembra pa je bilo v tej zadevi izrečeno; da ker so razmere našega kraja in občine zelo žalostne zaradi polnega propada železne obrtnije, in so glavni zaslužki skor popolnoma odpadli, toraj tudi pri nas v kljub resnično naj boljše volje ne moremo cesarske slavnosti tako sijajno obhajati, kakor bi jo v resnici radi. Sklenil pa je občinski odbor, naj se povabijo hišni posestniki, in sploh vsi stanovniki in občani po javnem oklicu v nedeljo 30. sept., da naj vsak stori v tej zadevi, kar zamore po naj boljši volji in moči. Na predvečer godu Njegovega Veličanstva presvitlega Cesarja naj hišni posestniki svoje hiše razsvetlijo; zgodi naj se to okol 7. zvečer ure; pravi čas se bo z streljanjem naznanil. Kaka druga večerna zabava je puščena vsakemu na prosto voljo. V praznik sv. Frančiška Seraf., t. j. 4. okt. zjutraj pri dan-zvo-nenju naj se zopet strelja; č. g. župnik naj se do časa naprosijo, naj blagovolijo opraviti ob povoljnem času slovesno sveto mašo za časno in večno srečo presvitlega Cesarja in Vladarja Franc Jožefa I. da bi bili obvarovani vseh dušnih in telesnih nesreč, in da bi jim Bog podelil še dolgo, zdravo in srečno življenje, enkrat pa smrt pravičnih. Pred sv. mašo se snide obč. odbor v spodni šolski sobi, šolska mladina pa v učni dvorani, in gredo vsi vs skupno v cerkev k sv. maši, med katero naj se tudi strelja. Vsi dotični stroški se imajo poravnati iz občinske blagajne.

To je bil naš skromni program, v dan 30. sept. po glavni božji službi javno oklican; patrijotični navdušenosti in požrtovalnosti nekaterih naših občanov pa se je bilo zahvaliti, da se je cesarska slavnost vršila tako lepo, kakor njej enake naš trg še ni čakal; le škoda, da je silni deževni naliv izpeljavi na moč nagajal. Vendar ona ni bila z tem kratkomalo overana; marveč so že zadnje trenutke nanesele okolščine, da se je prvotni zgor omenjeni program celo razširil. Z razobeščenjem zastav kmal včeraj popoldan pričelo se je tudi nakitjeje hiš z svetlovidi (transparenti). Okol 7. ure na večer pričnejo možnarji mogočno grometi v „Snegovniku“, kakor da bi bili klicali na glas: luči na okna! In zdajci se je tako zgodilo. Gromeče streljanje se je že dolgo nadaljevalo, vmes pa nič manj ni odmeval tudi v oblakih votlo doneči grom. Vkljub hudem naliveu pride okol 1/2 8. ure godba na glavni trg, igra pred farovžem cesarsko hymno in nekaj družih muzičnih točk. Med tem se privrsti iz šolskega poslopja šolska mladina, pred njo velika, sukajoča, v narodnih barvah transparentno razsvitljena zvezda; 20 otrok, dečkov in deklic nosilo je na drogih svetilnice, steklene in transparentno-papirnat, drugi nosili so narodne zastavice.

Po odpeti prvi kitici cesarske hymne se vzdigne spreved na obhod po tergu; spredaj vrteča se zvezda, za njo godba, dalje zgoraj navedena šolska mladina, ljudstva pa v kljub deževnega naliva spredaj in zadej toliko, da se je vse terlo. Spreved šel je po kantonski cesti „pod derčam“, okrenil „na grivi“ čez most v Spodnje Železnike, ter šel pred hišo blagorodnega gosp. Leop. Globočnika, kjer je godba zopet igrala cesarsko hymno in koračnico Radeckijevo. Odtod šel je spreved naprej pred brilantno z transparenti in lampioni razvitljeno, z zastavami in venci krasno okinčano hišo blagorodnega gospoda Janeza Globočnika. Med tem, ko je godba ondi igrala več točk. zažigal se je rudeči in zeleni bengalični ogenj v toliki obilnosti, v tako sijajni luči in tako dolgo, kakor se enako le redkokdaj vidi. Ljudstvo je kar strmelo o tolikej lepoti. Ne moremo si kaj, in damo le čast, komur čast, ako rečemo, da, kakor se je blagorodni gosp. Jan. Globočnik pred dvema letoma o prihodu mlg. knezo škofa skazal po izgledni olepšavi svoje hiše verlega katolika, tako se je tudi sinoči po ravno opisani osvitljavi svoje hiše poterdil kot lojalnega domorodca in zvesto-vdanega državljana.

(Konec prihodnjic.)

Iz Ljubljane. — Deželni zbor Kranjski im a ta teden očividno zopet tri seje in se gradivo razprav nagiba koncu, toda v razpravo pridejo proti koncu naj bolj važni predmeti in tako tudi v tem zasedanji preostaja rešiti deželni zaklad, cestna postava, dolenska železnica in morebiti tudi še postavo o povzdigi živinoreje. Gotovo je, da bode opozicija porabila priliko, da bode skoz okno kričala v namen agitacije za prihodnje leto. Nadejati pa se smemo, da na resna očitanja deželnozborska večina ne bode dolžna ostala odgovora, da se pa tudi po nikakoršnih napadih ne bode dala spraviti s tira hladnokrvnosti in dostojnosti.

— Vabilo na LXXXI. odborovo skupščino „Matice Slovenske“ v sredo 17. oktobra 1888. l. ob 5. uri popoldne v društveni hiši na Kongresnem trgu št. 7. Dnevni red:

1. Poterjenje zapisnikov o XXIII. rednem velikem zboru in o LXXX odborovi seji.
2. Naznanila predsedništva.
3. Poročilo književnega odseka.
4. Poročilo gospodarskega odseka.
5. Ukrepi gléde 40letnice Nj. Veličanstva.
6. Poročilo tajnikovo.
7. Druge posameznosti.

V Ljubljani 4. oktobra 1888.

Predsednik:
Josip Marn.

Cesarska svečanost v Kranji bila je v kljub najneugodnejšega vremene lepa in sijajna, odpasti pa se morale one točke sporeda, ki so bile namenjene na prostem. Veselica v Čitalnici bila je krasna in živahna, enako tudi cerkvena slavnost, pri kateri je maševal in govor imel državni poslanec kanonik Klun. Pri ban-

ketu pa, katerega se je vdeležilo 60 deležnikov govornil je edino napitnico na cesarja navdušeno g. župan Šavnik, c. kr. okrajni glavar Merk je po napitnici samo toliko spregovoril, da je naznanil gostom, da bode o lepi domoljubni svečanosti obširneje poročal na višje mesto. Mesto bilo je s krasnimi zastavami bogato okinčano, akoravno je v soboto in nedeljo dež lil, kakor iz škafov.

— Vreme bilo je minuli teden stanovitno deževno, povsod nastajajo povodnji, izrekoma je Sava narastla silovito, ljubljansko močvirje je popolnoma pod vodo. Gradašica teče na več krajih čez cesto in ovira promet, samo z Račenske doline poroča se, da že po sedaj dovršenih delih povodnji ni. Soditi je da ves mesec ostane deževen in da bode težko spravljati jesenske pridelke. Po višje ležečih krajih je zadnje dni že snežilo, tako n. pr. v Lescah, kjer je komaj 1500' nadmorske višine.

— Družba sv. Cirila in Metoda ustanovila je v Celji otročji šolski vrt, ki je bil utvorjen minuli ponedeljek. Bog daj dober vspeh!

— Dežela Kranjska kupila je vsled pooblastila deželnega zbora tikoma za Bežjem gradom 7½ oralov veliko njivo, kjer se bode za sedaj zgradila bolnica za nalezljive bolezni.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Minuli teden praznovalo je naše glavno mesto Dunaj in izrekoma cesarski dvor veličastne praznike, kateri ostanejo gotovo zgodovinsko pomenljivi. nemški cesar Viljem prišel je prvič kot cesar obiskat našega cesarja. Srčno je bil visok gost sprejet na Dunaji, dvorske veselice, koncerti, ogledavanja vojakov in monumentalnih stavb, vrstile so se v sporedu. Najpomembnejše središče slavnosti bil je veliki obed pri cesarju, katerega so se udeležili unajni gostje in pa dostojanstveniki domači, vsega skupaj 150 oseb. Pri tem obedu napil je naš cesar svojemu visokemu gostu nemškemu cesarju s tako prisrčno-prijaznimi besedami, in prav s tako gorkimi besedami odzdravil je nemški cesar, da si ni moč misliti bolj srčnih pozdravov.

Dalje je bilo občevanje cesarjevo z našimi državniki, izrekoma z grofom Kalnoky-jem in pa ministrom Tisza-tom, tako živahno, da se sme sklepati na neposredno zanimanje nemškega cesarja za pereče politiške vprašanja. Iz tega, da je nemški cesar mnogo občil z ministrom Tisza-tom, a manj z grofom Taffejem, hoteli so nasprotni časniki sklepati, da se je omajalo stališče Taaffejevo, pa zdi se nam, da za tak sklep ni nikakoršnega povoda. Naj bolj pereče politiško vprašanje je sedaj gotovo Bolgarsko, pri tem zavzimajo madjari po

vsem posebno Rusom sovražno stališče, gotovo drugače kot grof Kalnoky in grof Taaffe.

Ako si toraj nemški cesar prizadeva mir vtrditi in Avstrijsko-Ruske razmere zboljšati. tedaj je naravno da bolj obdelava one kroge, ki so njegovim namenom bolj protivni. S tega stališča se tudi po vsem lahko razumeva, da je za čas, ko sta cesarja se podala na lov na Štajersko, grof Herbert Bismark šel na Ogersko in tam posvoje vplival na Ogersko kroge. Odlikovanja pa so sprejeli od nemškega cesarja vsi najvišji naši politiški krogi, oni morebiti višja za to, da bi se s tem omogočil večji vpliv na nje.

Obrtna in sadna jubilejska razstava se sedaj zelo obiskujete. V sadni razstavi je kranjska dežela prav častno zastopana, prav tako pa tudi Štajerska, Goriška, Dalmatinska in Česka.

Kranjski deželni odbor poslal je na Dunaj predsedništvu sadne razstave tri velike štirijaške cekine po 4 c in vrednosti, vsakega za jednega razstavljalca s Kranjske.

Nemška. — V ekspeditu lista „Deutsche Rundschau“ zaplenil se je v ponedeljek oktoberski sošitek tega lista, v katerem je bil tiskan znani posnetek iz dnevniku pokojnega nemškega cesarja Friderika.

Francoska. — Kolikor bolj se bliža čas zboravanja parlamentarnega zastopstva, toliko živahnejše je gibanje političnih strank, in viditi je, da se pripravljajo za to zimo za odločilno bitko med strankami, katere branijo sedaj 18 let staro republiko in onimi, katere ji nasprotujejo želeče samovlado: kraljestvo.

Sedajna vlada pripravlja predlog o premembi ustave, da bi se s tem preprečalo podkopavanje Boulanger-ja in njegovih pristašev, toda že pri prvih razgovorih kaže se, da bode razgovor o preuredbi ustave razdvojil republikansko vlado samo in po nekaterih krizah zna to postati grob republike.

Žitna cena

v Ljubljani 22. septembra 1888.

Hektoliter: pšenice domače 6 gold. 95 kr. — banaške 7 gold. 32 kr. — turšice 5 gold. 70 kr. — soršice 5 gold. 75 kr. — rži 5 gold. 30 kr. — ječmena 3 gold. 10 kr. — ovsa 4 gold. — kr. — ajde 5 gold. 60 kr. — ovsa 2 gold. 44 kr. — Krompir 2 gold. 05 kr. 100 kilogramov.

V Kranji 24. septembra.

Hektoliter: Pšenica 6 gold. 18 kr. — Rrž 4 gold. 55 kr. — Oves 2 gold. 60 kr. — Turšica 4 gold. 54 kr. — Ječmen 1 gold. 22 kr. — Ajda 4 gold. 22 kr. — Slama 100 kilogr. 1 gold. 60 kr. — Seno 2 gold. — kr. — Špeh 1 kilogr. 44 kr.